

Soto, E. *Zagadka kapitala* [The Mystery of Capital]. Moscow: Olimpik-Biznes, 2004.
 Smit, A. *Issledovanie o prirode i prichinakh bogatstva narodov* [The Wealth of Nations]. Moscow: Sotsekgiz, 1962.
 Sey, Zh.-B. *Traktat po politicheskoy ekonomii* [A treatise on political economy]. Moscow: Delo, 2000.

Samuelson, P., and Nordkhaus, V. *Ekonomika* [The Economy]. Moscow: Viliams, 2008.
Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 r. [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013]. Kyiv: Konsultant, 2013.
 Unkovska, T. "Makroekonomichne modeliuвання: suchasni vyklyky i perspektyvy rozvytku" [Macroeconomic Modeling: Challenges and prospects]. *Makroekonomika*, no. 2 (2013): 43-60.

УДК 339.924

НАПРЯМИ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

© 2014 ДАЛЕВСЬКА Н. М.

УДК 339.924

Далевська Н. М. Напрями функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин за умов глобалізації світової економіки

Метою статті є визначення структурних компонентів функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин у межах світового політико-економічного простору, дослідження основних імперативів формування гео економічних інтересів суб'єктів міжнародних відносин, розгляд стратегії балансу інтересів суб'єктів міжнародних відносин на засадах інтеграційного партнерства. У статті проаналізовано співіснування суб'єктів міжнародних відносин у межах світового політико-економічного простору. Використано метод інституційного аналізу, який дозволив провести дослідження напрямів функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин за умов глобалізації світової економіки. Обґрунтовано необхідність забезпечення національних інтересів держав через інтернаціоналізацію господарських зв'язків між суб'єктами міжнародних відносин і легітимацію міжнародної влади. Запропоновано схему структурних компонентів функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин у межах світового політико-економічного простору. Розроблено вихідні позиції інтересів суб'єктів міжнародних відносин на засадах інтеграційного партнерства. Зроблено висновок, що баланс інтересів суб'єктів міжнародних відносин визначається рівнем розвитку відцентрових і доцентрових сил з урахуванням щільності та характеру соціальних комунікацій у межах світового політико-економічного простору.

Ключові слова: міжнародні відносини, суб'єкти міжнародних відносин, світовий політико-економічний простір, інтеграційне партнерство, глобалізація світової економіки.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 26.

Далевська Наталія Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економічної теорії та державного управління, Донецький національний технічний університет (вул. Артема, 58, Донецьк, 83001, Україна)

E-mail: dalevska_n.a@mail.ru

УДК 339.924

Далевская Н. М. Направления функциональной трансформации субъектов международных отношений при условиях глобализации мировой экономики

Целью статьи является определение структурных компонентов функциональной трансформации субъектов международных отношений в пределах мирового политико-экономического пространства, исследование основных императивов формирования геоэкономических интересов субъектов международных отношений, рассмотрение стратегии баланса интересов субъектов международных отношений на принципах интеграционного партнерства. В статье проанализировано существование субъектов международных отношений в пределах мирового политико-экономического пространства. Использован метод институционального анализа, позволяющий провести исследование направлений функциональной трансформации субъектов международных отношений в условиях глобализации мировой экономики. Обоснована необходимость обеспечения национальных интересов государств через интернационализацию хозяйственных связей между субъектами международных отношений и легитимацию международной власти. Предложена схема структурных компонентов функциональной трансформации субъектов международных отношений в пределах мирового политико-экономического пространства. Разработаны исходные позиции интересов субъектов международных отношений на принципах интеграционного партнерства. Сделан вывод о том, что баланс интересов субъектов международных отношений определяется уровнем развития центробежных и центростремительных сил с учетом плотности и характера социальных коммуникаций в пределах мирового политико-экономического пространства.

Ключевые слова: международные отношения, субъекты международных отношений, мировое политико-экономическое пространство, интеграционное партнерство, глобализация мировой экономики.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 26.

Далевская Наталья Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономической теории и государственного управления, Донецкий национальный технический университет (ул. Артема, 58, Донецк, 83001, Украина)
E-mail: dalevska_n.a@mail.ru

UDC 339.924

Dalevska N. M. Directions of Functional Transformation of International Entities within Globalized World Economy

The article is aimed at identifying the structural components of functional transformation of international entities within the frame of global political and economic space, studying of the basic imperatives of forming of geo-economical interests of international actors, exploring of strategy to balance the interests of international entities on the principles of integration and partnership. The article analyzes the co-existence of international actors within the global political and economic space. The method of institutional analysis, which allows to carry out a study on the functional transformation of international relations within globalized world economy, was used. The necessity of ensuring the national interests of states through the internationalization of economic relations between the international entities, as well as need for legitimization of an international authority, were substantiated. A scheme of structural components of a functional transformation of international entities within the global political and economic space is proposed. The initial positions of interests of international entities on the principles of integration partnership were elaborated. It is concluded that the balance of interests of international entities is determined by the level of development of the centrifugal and centripetal forces, taking into account the density and character of social communication within the worldwide political and economic space.

Key words: international relations, international entities, worldwide political-economic area, integration partnership, globalization of the world economy.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 26.

Dalevska Nataliya M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economics and Public Administration, Donetsk National Technical University (vul. Artema, 58, Donetsk, 83001, Ukraine)

E-mail: dalevska_n.a@mail.ru

Розвиток складності та динамічності світового господарства обумовлює необхідність змін інституційного базису мотиваційної та комунікативної діяльності суб'єктів міжнародних відносин. Це приводить до змін у структурі потреб суб'єктів міжнародних відносин, розмаїття форм міжнародного співробітництва в межах світового політико-економічного простору. Отже, необхідною умовою для дослідження напрямів функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин є, безумовно, визнання їхньої неоднорідності. Це актуалізує одне з найважливіших завдань щодо раціоналізації міжнародної влади – розв'язання протиріч міжсистемного та ієрархічного характеру.

Вивченню проблем функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин за умов глобалізації світової економіки присвячені праці таких авторів, як С. Амін [1], Дж. Аррігі [2], О. Білорус [3], У. Бек [4], І. Валлерстайн [5], П.-М. Галлуа [6], А. Гальчинський [7], В. Деметтьєв [8], Р. Жирардет [9], М. Іванов [10], М. Кастельс [11], Г. Колодко [12], П. Кругман [13], Д.-Ж. Маннінг [14], Ю. Мацейко [3], М. Портер [15], В. Сіденко [16], Дж. Сорос [17], Е. Тоффлер [18], Ф. Утар [1], А. Філіпенко [19], Ф. Фукуяма [20] та ін.

У науковій літературі суть функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин пов'язується з уявленням про розподіл владних повноважень і економічних ресурсів, їх соціальним відтворенням з позицій геополітичних, гео економічних, інституційних та інших ознак. Це, у свою чергу, створює нові засади визначення стратегічних інтересів суб'єктів міжнародних відносин, дослідження детермінант зростання впливу суб'єктів міжнародних відносин на формування інституційної інфраструктури глобалізації світової економіки.

Метою статті є визначення структурних компонентів функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин у межах світового політико-економічного простору, дослідження основних імперативів формування гео економічних інтересів суб'єктів міжнародних відносин, розгляд стратегії балансу інтересів суб'єктів міжнародних відносин на засадах інтеграційного партнерства.

Основу аналізу функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин складає зміст її визначення на понятійному рівні. Головна характеристика суб'єкта міжнародних відносин – його функціональна діяльність, яка знаходить відображення та закріплюється різними формами соціальної ідентифікації, включаючи ціннісно-нормативну сферу, інституційну характеристику і межі легітимної дії. У цьому плані суб'єкт міжнародних відносин інституціалізується, набуваючи соціально-статусні конфігурації, специфіку діяльності та організації. Пов'язано це з тим, що сучасне світове господарство репрезентує складне і багатомірне розмаїття суб'єктів міжнародних відносин (рис. 1).

Адже глобалізація світового господарства проявляє свою сутність у розтині та диференціації усталених соціальних інституцій. Радикальність суспільних перетворень зумовлює гостру боротьбу ціннісних орієнтацій, що відповідним чином відбивається на виборі пріоритетів світового інтеграційного розвитку. Найбільш суттєвий вплив на напрями функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин за умов глобалізації світової економіки мають: 1) метакорпоратизація, проявами якої є формування глобальних виробничих та інноваційних мереж з розвитком внутрішнього підприємництва та децентралізація компаній (кругові корпорації, горизонтальні корпорації, квазіхолдинги, проектні товариства, віртуальні корпорації); 2) екологізація виробництва і середовища життєдіяльності; 3) посилення впливу міграційних потоків, потоків капіталів, товарів на традиційні та відносні конкурентні переваги країн, регіонів у світовому політико-економічному просторі; 4) поглиблення структурних асиметрій у процесах алокації виробничих факторів у національних і регіональних економіках; 5) виникнення потужних перерозподільчих конфліктів через обмеженість ресурсів, інституціоналізація кластерів; 6) посилення влади недержавних суб'єктів; 7) вплив формальних і неформальних інститутів на нагромадження соціального капіталу; 8) наявність глобальних фінансових дисбалансів; 9) формування багатополярності світоустрою тощо [21, с. 173 – 190].

Рис. 1. Співіснування суб'єктів міжнародних відносин у межах світового політико-економічного простору

Розглядаючи фундаментальну зміну природи між-державного суперництва, варто враховувати, що в минулому держави боролися за контроль над територією і розташованими на ній ресурсами. Сьогодні ж держави все більше конкурують за ринкові частки в межах світового політико-економічного простору. У цьому суперництві територія вже не є основою для виробництва суспільного блага. Зрозуміло й те, що на сучасному етапі світового економічного розвитку держави конкурують за залучення капіталу з позицій національних інтересів у зовнішній політиці. При цьому важливо мати на увазі, що держава змушена розділяти владні повноваження в економіці й громадському житті з іншими суб'єктами, що включають не тільки ТНК, банки, бухгалтерські та юридичні фірми, міжнародні інститути, а й міжнародні неурядові організації. Транснаціоналізація ринків посилила позиції глобальних фірм і, як наслідок, – сприяла формуванню потреб держав бути привабливими для них. Всередині самої держави владні повноваження все частіше розподіляються між центральним урядом і місцевою владою [22, с. 137 – 138].

Звісно, кожна держава світу має власне місце серед суб'єктів міжнародних відносин. Воно не може бути постійним, «офіційно закріпленим», проте відтворює реальні міжнародні стосунки на певний час. Так, держава може бути: наддержавою, глобальним лідером; великою світовою державою; регіональним лідером; державою-партнером; державою-аутсайдером. Виникнення наддержав стало ознакою біполярного протистояння двох систем після Другої світової війни. Саме ці держави перебрали на себе надвійськову потугу й одержали умови консолідувати інші країни і диктувати свою волю як партнерам, так і країнам, що лишилися за межами біполярного утворення [23, с. 127]. Різниця в темпах економічного зростання традиційних лідерів світової економіки (зокрема G-7) та економік, що розвиваються, є особливою рисою сучасного етапу розвитку глобальної економіки та однією з вагомих диспропорцій розвитку світового господарства (табл. 1). Важливо підкреслити, що асиметричне протистояння припускає перш за все

якісну різницю міжнародних акторів – протиборство не між сильною й слабкою державою, а між соціальними спільнотами, що сповідають різні цінності та використовують різні способи конкурентної боротьби. Слабкий міжнародний гравець завдяки ідентичним технологічним можливостям одержує додаткові можливості економічної та соціальної трансформації.

Водночас сучасні технології, передусім інформаційно-комунікаційні, дають змогу сильному міжнародному актору збільшити свою могутність, а також оптимізувати її використання й управління нею. На думку О. Лозовицького, проблема трансформації суб'єктів діяльності держави в інформаційних системах і мережах сьогодні набула особливої актуальності та перебуває в центрі уваги провідних країн світу, а обґрунтування напрямів і способів її розв'язання є наріжним каменем їх внутрішньої та зовнішньої політики. Проте, технологічний прогрес суттєво змінює саме поняття державної могутності й традиційні основи співвідношення спільнот у світі, роблячи відносним традиційний поділ на сильних і слабких учасників міжнародних відносин [25]. Як наслідок, на структурному рівні поглиблюється глобальна конфронтація між ієрархічними і мережевими структурами. Все це засвідчує, що у сучасному мережевому, або інформаційно орієнтованому конфлікті, більш вагомою стає саме структурна й доктринальна перевага, ніж технологічна [9, с. 22].

Отже, будь-яка взаємодія суб'єктів міжнародних відносин визначається метою. У випадку співпадання цілей виникає потреба в інтеграційній мотивації. Якщо цілі протилежні, формується конфліктна ситуація, яка може вирішитись чи за допомогою компромісу, чи за допомогою взаємодії типу тиску – підкорення. Водночас очевидно, що соціальна взаємодія суб'єктів міжнародних відносин відбувається за двома напрямками: перший пов'язаний з імперативами формування геоекономічних інтересів, а другий – зі зростанням форм міжнародного співробітництва. Це пояснюється тим, що організаційна цілісність суб'єктів міжнародних відносин

Таблиця 1

Фактичні та прогнозні макроекономічні показники розвинутих країн і країн, що розвиваються (МВФ)

Показник	Рік						
	2001 – 2008	2009	2010	2011	2012	2009 – 20012	2013 – 2016
Річні темпи зростання реального ВВП, %							
Світ	4,0	-0,5	5,0	4,4	4,5	3,3	4,6
Розвинуті країни	2,1	-3,4	3,0	2,4	2,6	1,1	2,4
Країни, що розвиваються	6,6	2,7	7,3	6,5	6,5	5,7	6,7
Річні темпи зростання споживчих цін, %							
Розвинуті країни	2,2	0,1	1,6	2,2	1,7	1,4	1,8
Країни, що розвиваються	6,8	5,2	6,2	6,9	5,3	5,9	4,0
Баланс поточного рахунку, % ВВП							
Розвинуті країни	-0,9	-0,3	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,4
Країни, що розвиваються	2,9	1,8	1,8	2,6	2,3	2,1	2,2

Джерело: складено автором на основі джерела [24].

дозволяє створити мультиплікативний ефект зростання у світовому політико-економічному просторі.

В. Савчук зауважує, що, з одного боку, об'єктивні процеси глобалізації, що прискорюються суб'єктивними зусиллями найпотужніших в економічному плані країн, значно скорочують можливості самостійного вибору варіантів та інструментів формування власних конкурентоспроможних національних господарських систем країнами, що розвиваються. Однак, з іншого – діяльність ТНК, так чи інакше, сприяє формуванню таких систем – шляхом інвестицій, організації виробництва сучасних видів продукції, втягування національних підприємств в орбіту специфічних проявів міжнародного поділу праці: у формі внутрішньо фірмових зв'язків, створення підприємницьких мереж тощо [26, с. 179]. Поряд з процесами створення великих вертикально інтегрованих структур не слід залишати поза увагою розвиток малого й середнього бізнесу та його горизонтальної інтеграції на засадах кластерної організації. Уявляється, що кластери слід розцінювати як окремий суб'єкт міжнародних відносин і, одночасно, як важливий елемент реалізації регіональної політики, забезпечення поєднання інтересів держави та окремих регіонів у світовому політико-економічному просторі, розв'язання проблем територіального устрою, створення сприятливих умов для економічного співробітництва між країнами.

Групування інтересів суб'єктів міжнародних відносин відбувається в межах світового політико-економічного простору. У свою чергу, виникає і певна ієрархія територіально-економічних інтересів (національних, регіональних, локальних). Нарешті, рівень конкурентоспроможності та конфліктності суб'єктів міжнародних відносин може або сприяти, або ставати на заваді формувань соціальної солідарності щодо норм міжнародного порядку. За цих умов вихідними позиціями при розробці стратегії балансу інтересів суб'єктів міжнародних відносин можуть виступати: виділення ключових факторів впливу на функціональну трансформацію суб'єктів міжнародних відносин, аналіз соціально-економічних наслідків та обґрунтування напрямів функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин у межах світового політико-економічного простору на засадах інтеграційного партнерства (табл. 2).

Отже, різноманітність суб'єктів міжнародних відносин є імпульсом для відцентрових сил механізмів саморегуляції світового господарства і залежить від специфіки світового політико-економічного простору, ступеня його гетерогенності. Водночас основною доцентровою силою є цілісність національних держав у світовому політико-економічному просторі. Це означає, що баланс інтересів суб'єктів міжнародних відносин визначається рівнем розвитку відцентрових і доцентрових сил з ура-

Таблиця 2

Структурні компоненти функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин у межах світового політико-економічного простору

Фактори впливу на функціональну трансформацію суб'єктів міжнародних відносин	Соціально-економічні наслідки	Напрями функціональної трансформації
Посилення взаємозалежності суб'єктів міжнародних відносин та їх взаємопов'язаність за умов концентрації банківського і фінансового капіталу	Зміни домінуючої форми організаційної структури підприємств і міжфірмового співробітництва, застосування боргово-го фінансування державних витрат	Розподіл державних боргових зобов'язань у світовій економіці, дефіцитів рахунків поточних операцій та дефіцитів державних бюджетів
Нерівномірність розподілу благ і вигід глобалізації	Диспропорційність розвитку світової економіки, нерівномірність технологічного розвитку, поляризація доходів, збільшення кризових явищ	Переважаючий розвиток «третинного» сектора економіки – надання послуг, створення цілісної системи міжнародної, національної, регіональної безпеки
Перерозподіл економічної влади й контролю, збільшення відкритості національних економік, інтернаціоналізація потоків капіталу	Розвиток міждержавного економічного співробітництва, створення механізмів узгодження фіскальної політики в міжкрайній взаємодії на засадах інтеграційного партнерства	Удосконалення системи інституційного забезпечення світового економічного розвитку, партнерство влади, бізнесу і домогосподарств, спроможність держав контролювати стан навколишнього середовища
Масштабні імміграційні процеси	Посилення соціальних ризиків, пов'язаних з відмінністю суспільних норм, зростання чисельності домогосподарств, що складаються з однієї особи	Зміни напрямків руху капіталу в межах світового політико-економічного простору, дотримання оптимального балансу між загальнонаціональними та міжнародними інтересами
Перетворення знань як продуцента релевантної інформації на вирішальний чинник світового економічного зростання і джерело глобального суспільного багатства	Глобальна конфронтація між ієрархічними і мережевими структурами, посилення регіональної та локальної суб'єктності, соціально-економічна конвергенція країн і регіонів	Міжрегіональне співробітництво, розширення інформаційно-комунікативних процесів у світовому політико-економічному просторі, транскордонне і транснаціональне співробітництво, міжнародна кооперація

Джерело: складено автором на основі джерел [11 – 13].

хуванням щільності та характеру соціальних комунікацій у межах світового політико-економічного простору.

ВИСНОВКИ

Динамічний розвиток глобалізації світової економіки сприяв формуванню досить розгалуженої і складної структури суб'єктів міжнародних відносин. Баланс інтересів суб'єктів міжнародних відносин визначається рівнем розвитку відцентрових і доцентрових сил з урахуванням щільності та характеру соціальних комунікацій у межах світового політико-економічного простору.

Варіативність напрямів функціональної трансформації суб'єктів міжнародних відносин припускає формування певного балансу міжнародних, національних і регіональних інтересів на засадах інтеграційного партнерства між владою, бізнесом і домогосподарствами. Саме така стратегія економічного розвитку суб'єктів міжнародних відносин дозволяє визначити імперативи формування геостратегічних інтересів шляхом використання гнучких систем багаторівневого глобального управління.

Напрямом подальших досліджень є вдосконалення методології нормативної оцінки рентних доходів суб'єктів міжнародних відносин і відповідно інструментів рентної політики в межах світового політико-економічного простору задля підвищення рівня ефективності використання ресурсів і створення сприятливих умов розвитку міжнародної кооперації. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Глобализация сопротивления: Борьба в мире / Отв. ред. С. Амин и Ф. Утар / Пер. с англ. / Под ред. и с предисл. А. В. Бузгалина. – Изд. 2-е. – М.: Книжный дом и «ЛИБРОКОМ», 2009. – 309 с.
2. **Арриги Дж.** Адам Смит в Пекине: Что получил в наследство 21 век / Джованни Арриги / [Пер. с англ. Т. Б. Менская]. – М.: Институт общественного проектирования, 2009. – 456 с.
3. **Білорус О.** Глобальна перспектива і сталий розвиток: монографія / О. Білорус, Ю. Мацейко. – К.: МАУП, 2005. – 492 с.
4. **Бек У.** Власть и ее оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно-политическая экономия / У. Бек / [Пер. с нем. А. Б. Григорьева, В. Д. Седельника; послесловие В. Г. Федотовой, Н. Н. Федотовой]. – М.: Прогресс-Традиция; Издательский дом «Территория будущего», 2007. – 464 с.
5. **Валлерстайн И.** После либерализма / И. Валлерстайн / [Пер. с англ. М. М. Гурвица, П. М. Кудюкина, Л. В. Феденко; под ред. Б. Ю. Кагарлицкого]. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – 256 с.
6. **Gallois P.-M.** Geopolitique; les voles de la puissance / P.-M. Gallois. – Paris. Fondation pour les etudes de defence nationale/Plon, 2000. – 246 p.
7. **Гальчинський А.** Начала нової парадигми політичної економії. Постановка проблеми / А. Гальчинський // Економічна теорія. – 2012. – № 2. – С. 5 – 16.
8. **Дементьев В. В.** Экономика как система власти: монография / В. Дементьев / Министерство образования и науки Украины. Донецкий национальный технический университет. – Изд. 2-е. – Донецк: Друк-Инфо, 2006. – 404 с.
9. **Girardet R.** Problemes contemporains de defense nationale / R. Girardet. – P.: Dalloz, 2004. – 238 p.
10. **Иванов Н.** Глобализация и общество: проблемы управления / Н. Иванов // Мировая экономика и международные отношения. – 2008. – № 4. – С. 3 – 15.
11. **Кастельс М.** Информационная эпоха: экономика, общество, культура / М. Кастельс / [Пер. с англ. под. научн. ред. О. Шкаратана]. – М.: ГУ-ВШЭ, 2000. – 608 с.
12. **Колодко Г. В.** Мир в движении / Г. В. Колодко / [Пер. с пол. Ю. Чайникова]. – М.: Магистр, 2009. – 575 с.

13. **Krugman P.** International economics: theory and policy: study guide to accompany / P. Krugman, Maurice Obstfeld. – New York: Harper Collins, 1991. – 298 p.

14. **Manning D.-J.** The Place of ideology in Political Life / D.-J. Manning, T.-J. Robinson. – L., 2005. – 512 p.

15. **Портер М.** Международная конкуренция / М. Портер / [Пер. с англ. под ред. и предисловием В. Д. Шетинника]. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.

16. **Сіденко В.** Модифікація світової економіки під впливом новітніх факторів глобальної трансформаційної кризи / В. Сіденко // Економіка України. – 2012. – № 5. – С. 18 – 31.

17. **Сорос Дж.** О глобализации / Дж. Сорос / [Пер. з англ. А. Башкирова]. – М.: Изд-во ЭКСМО, 2004. – 224 с.

18. **Тоффлер Э.** Третья волна / Э. Тоффлер. – М.: АСТ, 2004. – 781 с.

19. **Філіпенко А.** Політекономія світового господарства / А. Філіпенко // Журнал європейської економіки. – 2012. – Том 11 (№ 1). – С. 3 – 13.

20. **Фукуяма Ф.** Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма. – М.: АСТ, 2004. – 592 с.

21. Реформи у глобальній економіці та Україна (Аналітична записка за матеріалами 16-ї підсумкової міжнародної конференції, м. Гувес, о. Крит. – Греція, 23 – 30 вересня 2011 р.). Юрій С., Савельєв Є., Кириленко О., Мельник А. та ін. // Вісник ТНЕУ. – 2011. – № 4. – С. 173 – 190.

22. **Алексеев І.** Національна держава: імператив трансформації / І. Алексеев // Політичний менеджмент. – 2009. – № 1. – С. 131 – 139.

23. **Мехдізаде Ф.** Функція держави у системі міжнародних відносин щодо проблем національної безпеки / Ф. Мехдізаде // Політичний менеджмент. – 2008. – С. 126 – 134.

24. **World Economic Outlook (International monetary Fund).** – Washington DC: International Monetary fund, April 2011. – 221 p.

25. **Лозовицький О.** Суб'єкти діяльності держави в інформаційних системах і мережах за умов глобалізації / О. Лозовицький // Електронне фахове видання Державне управління: теорія та практика. – 2011. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Lozovitsky.pdf>

26. **Савчук В. С.** Міжнародна, або глобальна, політична економія / В. С. Савчук // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – Спец. вип. Методологічні проблеми сучасної політичної економії / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана»; відп. ред. О. О. Беляєв. – К.: КНЕУ, 2011. – С. 175 – 185.

REFERENCES

- Arrigi, Dzh. *Adam Smit v Pekine: Chto poluchil v nasledstvo 21 vek* [Adam Smith in Beijing: What has inherited the 21st century]. Moscow: Institut obshchestvennogo proektirovaniia, 2009.
- Alekseienko, I. "Natsionalna derzhava: imperativy transformatsii" [Nation state: the imperative of transformation]. *Politychnyi menedzhment*, no. 1 (2009): 131-139.
- Bilorus, O., and Matseiko, Yu. *Hlobalna perspektyva i stalyy rozvytok* [Global perspective and sustainable development]. Kyiv: MAUP, 2005.
- Bek, U. *Vlast i ee opponenty v epokhu globalizma. Novaia vsemirno-politicheskaia ekonomia* [Government and its opponents in the era of globalization. New-world political economy]. Moscow: Progress-Traditsiia; Territoria budushchego, 2007.
- Dementev, V. V. *Ekonomika kak sistema vlasti* [The economy as a system of power]. Donetsk: Druk-Info, 2006.
- Filipenko, A. "Politekonomiia svitovoho hospodarstva" [Political world economy]. *Zhurnalievropetskoi ekonomiky*, vol. 11, no. 1 (2012): 3-13.
- Fukuiama, F. *Konets istorii i posledny chelovek* [The End of History and the Last Man]. Moscow: AST, 2004.
- Girardet, R. *Problemes contemporains de defense nationale*. Paris: Dalloz, 2004.
- Gallois, P.-M. *Geopolitique; les voles de la puissance*. Paris: Fondation pour les etudes de defence nationale; Plon, 2000.

Globalizatsiia soprotivleniia: Borba v mire [Globalization resistance: Fighting in the world]. Moscow: LIBROKOM, 2009.

Halchynskiy, A. "Nachala novoi paradyhmy politychnoi ekonomii. Postanovka problemy" [Beginning of a new paradigm of political economy. Problem]. *Ekonomichna teoriia*, no. 2 (2012): 5-16.

Ivanov, N. "Globalizatsiia i obshchestvo: problemy upravleniia" [Globalization and Society: management problems]. *Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniia*, no. 4 (2008): 3-15.

Krugman, P., and Obstfeld, M. *International economics: theory and policy: study guide to accompany*. New York: Harper Collins, 1991.

Kastels, M. *Informatsionnaia epokha: ekonomika, obshchestvo, kultura* [Information Age: Economy, Society and Culture]. Moscow: GUVShE, 2000.

Kolodko, G. V. *Mir v dvizhenii* [World in Motion]. Moscow: Magistr, 2009.

Lozovytskyi, O. "Sub'ekty diialnosti derzhavy v informatsiinykh systemakh i merezhakh za umov hlobalizatsii" [The subjects of the state information systems and networks under conditions of globalization]. <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Lozovitsky.pdf>

Manning, D.-J., and Robinson, T.-J. *The Place of ideology in Political Life*. L., 2005.

Mekhdizade, F. "Funktsiia derzhavy u systemi mizhnarodnykh vidnosyn shchodo problem natsionalnoi bezpeky" [The function of the state in the international system on national security issues]. *Politychnyi menedzhment* (2008): 126-134.

Porter, M. *Mezhdunarodnaia konkurentsiiia* [International competition]. Moscow: Mezhdunarodnye otnosheniia, 1993.

Soros, Dzh. *O globalizatsii* [About globalization]. Moscow: EKSMO, 2004.

Sidenko, V. "Modyfikatsiia svitovoi ekonomiky pid vplyvom novitnikh faktoriv hlobalnoi transformatsiinoi kryzy" [Modification of the world economy under the influence of new factors of transformational global crisis]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 5 (2012): 18-31.

Savchuk, V. S. "Mizhnarodna, abo hlobalna, politychna ekonomiiia" [International or global political economy]. *Formuvannia rynkovoii ekonomiky. Metodolohichni problemy suchasnoi politychnoi ekonomii* (2011): 175-185.

Toffler, E. *Tretia volna* [Third Wave]. Moscow: AST, 2004.

Vallersteyn, I. *Posle liberalizma* [After liberalism]. Moscow: Editorial URSS, 2003.

World Economic Outlook (International Monetary Fund). Washington DC: International Monetary fund, 2011.

Yurii, S. et al. "Reformy u hlobalnii ekonomitsi ta Ukraina" [Reforms in the global economy and Ukraine]. *Visnyk TNEU*, no. 4 (2011): 173-190.

УДК 338.2:339.543

МІСЦЕ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ СЕРЕД ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

© 2014 ГУБА М. О.

УДК 338.2:339.543

Губа М. О. Місце митної безпеки держави серед основних складових її забезпечення

Метою статті є дослідження сучасного механізму забезпечення митної безпеки держави. Розглядається проблематика забезпечення митної безпеки держави та здійснюється аналіз провідних складових, які впливають на механізм цього процесу. Теоретично обґрунтовано і визначено місце митної безпеки серед складових її забезпечення, досліджено зв'язок митної безпеки з економічною безпекою держави. Обґрунтовано взаємозв'язок митної безпеки із зовнішньоекономічною та фінансовою політикою держави. Запропоновано підхід до визначення понять «митна безпека», «митне оподаткування» у більш широкому розумінні. Встановлено місце митного оподаткування в системі економічної безпеки. Досліджено складові, які впливають на базу митного оподаткування – митну вартість.

Ключові слова: економічна безпека, зовнішньоекономічна політика, митна безпека, митна вартість, митне оподаткування, фінансова політика держави.

Рис.: 2. **Бібл.:** 8.

Губа Марія Олександрівна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів і кредиту, Академія митної служби України (вул. Рогальова, 8, Дніпропетровськ, 49000, Україна)

E-mail: mariya-guba@yandex.ru

УДК 338.2:339.543

UDC 338.2:339.543

Губа М. А. Место таможенной безопасности государства среди основных составляющих её обеспечения

Guba M. O. Place of Customs Security of the State Among the Main Constituents of its Ensuring

Целью статьи является исследование современного механизма обеспечения таможенной безопасности государства. Рассматривается проблематика обеспечения таможенной безопасности государства и анализируются ведущие составляющие, которые влияют на механизм этого процесса. Теоретически обосновано и определено место таможенной безопасности среди составляющих её обеспечения, исследована связь таможенной безопасности с экономической безопасностью государства. Обоснована взаимосвязь таможенной безопасности с внешнеэкономической и финансовой политикой государства. Предложен подход к теоретическому определению понятий «таможенная безопасность», «таможенное налогообложение» в более широком смысле. Установлено место таможенного налогообложения в системе экономической безопасности. Исследованы составляющие, влияющие на базу таможенного налогообложения – таможенную стоимость.

The article is aimed to study the contemporary mechanism of ensuring the customs security of the State. Problematics of ensuring the customs security of the State was explored and the key components that influence the mechanism of this process were examined. Place of customs security among its constituents was theoretically grounded and determined, relationship of customs security with the economic security of the State has been explored. Relationship of customs security with foreign economic and financial policies of the State has been substantiated. An approach to the theoretical definition of the notions «customs security» and «customs taxation» in a broader sense was proposed. Place of the customs taxation in the system of economic security has been identified. The constituents, that cause influence on the customs value – basis of the customs taxation, were explored.

Ключевые слова: внешнеэкономическая политика, экономическая безопасность, таможенная безопасность, таможенное налогообложение, таможенная стоимость, финансовая политика государства.

Key words: foreign economic policy, economic security, customs security, customs taxation, customs value, financial policy of the State.

Рис.: 2. **Библ.:** 8.

Рис.: 2. **Библ.:** 8.

Губа Мария Александровна – кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов и кредита, Академия таможенной службы Украины (ул. Рогальева, 8, Днепропетровск, 49000, Украина)

Guba Mariia O. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer of the Department of Finance and Credit, Ukrainian Academy of Customs (vul. Rogalyova, 8, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine)

E-mail: mariya-guba@yandex.ru

E-mail: mariya-guba@yandex.ru